

LES PREDICCIONS DE LA VELLA BERNÒIA

—Arròs de paraigüer i llagosta amb xocolata! —cria en Martí Moré perquè la vella Antiga és una mica dura d'oïda, i afegeix—: Que la festa de Sant Pere bé s'ho mereix!

La vella Antiga fa que sí amb el cap, treu una mà de sota el davantal i la para mig oberta a l'amo de la casa. En Martí, assegut a l'escó al costat de la llar de foc, es fa enrere, fica la mà dintre la faixa i en treu una bosseta de cuir. Agafa un grapat de monedes, les compta i les allarga a la cuinera:

—Aquí teniu cinc sous, no els planyeu. Demà vindran a dinar mon germà, sa muller i l'hereu. Lluïu-vos.

Entremig de les incomptables arrugues que li solquen la pell de la cara la vella Antiga dibuixa un somriure, torna a fer que sí i desapareix en la fosca, camí de la porta de la casa. Fora, l'espera la llum de la magnífica lluna plena d'aquest mes de juny. La vella Antiga és de poques paraules i mig sorda, ara bé, ningú a Tossa cuina com ella l'arròs de paraigüer, la llagosta amb xocolata, el congre amb pèsols, les aranyes amb patates o els rogers de roca.

En Martí es considera un home afortunat de tenir-la a jornal a casa seva; son pare sempre li deia que per ser feliç en

aquesta vida només calia estar assegut en un tamboret de tres potes: un bon àpat, un bon amic i una bona muller. En Martí s'havia assegurat la primera llogant la vella Antiga; tenia la segona en el germà, en Guerau, en qui confiava a ulls clucs; tanmateix li faltava la tercera pota: la bona muller. I no perquè no trobés la dona que l'enamorés, que la va trobar. Es va enamorar fins al moll dels ossos de la Violant, la filla petita dels masovers de can Coure. A cap noia del poble se li ametllaven els ulls quan reia com a la Violant, a cap se li illuminava el rostre quan somreia com a la Violant, cap li feia moure l'estómac quan la veia o pensava en ella, com la Violant. Però ell era l'hereu Moré i ella no era pubilla, i tot i que per la manera com el mirava la Violant sabia que era correspost, el dia que en Guerau li va confessar que se n'havia enamorat no va poder fer res més que donar-li el permís per casar-s'hi i, també, la seva benedicció.

Des d'aleshores, fa més de tretze anys, no hi ha hagut cap altra dona que li faci moure l'estómac, per tant, el seu tamboret sempre serà de dues potes; tot i que no són poques les pubilles que aspiren a emmaridar en Martí Moré, atretes per la bellesa marcadament masculina del seu rostre, ressaltat per les àmplies patilles i l'espessa barba, el seu caminar decidit, l'esquena sempre recta, i per l'aire de distinció que imprimeix a cadascun dels seus gestos. Amb trenta-sis anys en Martí se sap massa vell per formar una família, tanmateix es considera afavorit: la nissaga dels Moré continuarà en L'Uzalard, el nebot, al qual també se li ametllen els ulls quan riu i se li illumina el rostre quan somriu.

Avui, diada de Festa Major i de Sant Pere, patró dels pescadors, el poble de Tossa s'ha llevat ple de sol i ben revolucionat. Malgrat la magnífica lluna plena que ha presidit la nit, ningú no ha vist els lladres que han entrat al cementiri i han esventrat el ninxol d'en Gelpí, el negociant. Del sacrilegi, n'ha donat part el moliner, que per escurçar camí entre casa i el molí no dubta cap matí a tirar pel dret i travessar el fossar; la notícia ha corregut tan ràpida com quan s'alerta que arriben els parrots.

Tot i així, al mas del Moré petit, com és conegut en Guerau, situat a la cala Salionç, entre el mas Salionç i la mar, no hi ha arribat cap veu. L'Uzalard s'ha llevat com cada matí a trenc d'alba cuitant de no fer soroll per no despertar els pares, és dia de festa, i ha anat a collir els ous. També com cada matí les gallines l'han rebut amb el batec esbojarrat de les ales. La gàbia de les gallines és prou gran perquè l'Uzalard, tot i els seus gairebé dotze anys i ser un xicot força alt, no toqui de cap al sostre. Ell mateix va ajudar el pare a construir-la; era tan petit que ni ho recorda. El noi s'està una estona mirant les gallines. Té ficat entre cella i cella que les ha d'ensenyar a volar. Fa temps que està entrenant la *Pigada*, la més jove i més maca de les gallines; de ploma blanca com la nata de la llet, té una única ploma fosca al bell mig del pit. Cada vegada que l'Uzalard acompanya l'oncle Martí a dur un carregament de blat o de civada s'espavila per arregar els grans que queden a la caixa del carro, o que es perden per algun estrip dels sacs, i se'ls guarda per a la *Pigada*.

Ara l'agafa i en braços la treu del galliner. A mig centenar

de metres en línia recta hi ha la petita platja on varen la *Xula*, el llagut amb el qual ell i el pare feinegen a la mar, i al costat, el bot que li va regalar l'oncle Martí quan va fer els deu anys. Avui per ser dia de festa les barques descansen. L'Uzalard s'ha acostat al llimoner que frega l'extrem de l'era i deixa la gallina a la branca més baixa. Potser perquè hi té certa pràctica, la gallina no sembla atabalar-se gaire, més aviat es limita a estirar el cap i a sotjar el terra, com si calculés on anirà a parar. L'Uzalard recula tres passos.

—Salta! —li mana.

La gallina alça el cap, sembla que el busqui perquè els seus ulls roden aquí i allà, i finalment l'encerta.

—Salta! —repeteix el noi en to impacient.

La gallina desvia la mirada i es queda badant de cara al cel. El sol comença a emergir ran de la línia de mar. L'Uzalard rebufa:

—Com n'ets, de beneita!

I no té més remei que fer el mateix de cada dia: anar cap al llimoner, passar per sota la branca i quan és rere l'animal decantar-se, no sigui cas que li cagui al damunt, i clavar-li un bona empenta al cul. I la gallina salta de la branca entre esborronada i petrificada i aterra amb dificultats trepitjant aquí i allà com si hagués begut un petricó d'aiguardent.

—Molt bé, *Pigada!* —aplaudeix l'Uzalard—. Ara ho provarem de més alçada.

I mentre l'agafa en braços i es posa de puntetes per deixar-la a la branca de sobre sent veus; tomba el cap i veu venir els amics, en Lionç i en Salvi, saltant pel rocam de la banda de xaloc, allí on les roques fan la forma d'un gla de gat.

Ho has sentit, Uzalard? —crida en Lionç, galtes vermelles per la correguda.

Què? —respon el noi sense soltar la gallina.

—Han robat el cadàver d'en Gelpí, el negociant! —s'afanya a explicar en Salvi.

—Segur que ha estat la Bernòia. Això diuen pel poble —afegeix en Lionç.

L'Uzalard se'ls queda mirant. Què? Què? Què?

—Que han rebentat el nínxol i se l'han endut, babau! —i en Salvi li clava una empenta—. Què, véns amb nosaltres a veure-ho?

L'Uzalard gira el cap i fa una ullada al sol. Encara és prou d'hora.

—Espereu-me! —crida.

Deixa la gallina a terra i d'una correguda entra al galliner, despenja el cabàs de la biga i recull els ous amb la rapidesa i habilitat que li dóna fer-ho cada dia des de fa molts anys. Amb el cabàs ple corre cap a la casa deixant oberta la porta del galliner perquè surtin les gallines. Torna en un instant i tots tres es dirigeixen al bot i l'empenyen cap a la mar. Quan la petita barca ja sura els tres nois s'hi enfilen d'un salt. L'Uzalard i en Lionç fixen l'estrop a l'escàlem i cadascú agafa un rem. En Lionç és fill del mestre d'aixa de Tossa i sap bé què és navegar. En Salvi, fill i nét de carboners, i qui porta la veu cantat quan els tres amics són al bosc, s'asseu a proa, impacient per recórrer les tres mines que els separen del poble i anar a ficar el nas al cementiri.

La Bernia és una dona menuda, vestida sempre de negre; els cabells grisos i recollits en un petit monyo i, aquí ve la sorpresa, amb la pell rosada i tibant d'un nadó. Ningú no entén com pot tenir gairebé cent anys i cap arruga. Té fama de bruixa des de fa tants anys que la gent del poble ja ha perdut el compte. Té mà de sant, o això diuen, per als mals del cor, per als mals de panxa i per als mals de queixal. Té mà de diable, o això diuen, per fer encanteris, per fer el mal d'ull i per fer caure les desgràcies allí on vulgui. És una santa segons qui li toqui la sort de salvar-se gràcies al seu art o és una bruixa per a qui en rep les conseqüències. La nit del solstici d'estiu recull la farigola i la ruda que al llarg de l'any prepara amb mixtures, olis i xarops almibarats i amb què fa pujar la llet a les parteres, allunyar la melangia de les fadrires i rebaixar la solitud dels concos. Llegeix les estrelles, el marro del cafè i les runes i vaticina si el nadó que ha de néixer serà nen o nena, com anirà la collita, quan plourà i quan moriràs.

La majoria dels pescadors recorden cada lluna plena d'acostar-se a la Torre d'en Joanàs, on a la planta baixa viu la remeiera, per dur-li un cabàs ple d'ous, tomàquets, enciams i alls tendres, quan és la temporada; o les millors gallines i conills dels galliners, perquè els tingui presents en els seus rituals i els allunyi les tempestes i els pirates, perquè la mar no els engoleixi i el guany sigui bo.

Quan una família té la desgràcia que els sarraïns en segrestin alguns dels membres, les visites a la Bernòia es multipliquen, no n'hi ha prou de treballar de sol a sol per ajuntar les lliures necessàries per pagar el rescate, cal resar i fer els

rituals que calgui perquè els pirates respectin la vida del segrestat fins que la família el pugui alliberar.

Els bosquetans i els negociants també s'hi deixen caure de tant en tant; uns, perquè li tenen por, d'altres, perquè li estan agraïts, i uns altres, per si de cas.

Per totes aquestes raons els uns la prenen per santa i d'altres per bruixa. Per als amics de l'Uzalard és, ho diuen sense embuts, una autèntica bruixa.

Els tres nois han varat el bot a la platja gran i corren per la sorra fins a arribar a les muralles, travessen la riera i arriben al peu del cementiri, paret per paret de la parròquia de Sant Vicenç. El sol comença a pujar lentament pel cel. Farà calor, avui. En Salvi assegura que l'enterramorts ha tancat la porta del cementiri per ordre del batlle, el qual ha sentenciat que fins que no es descobreixi qui s'ha endut els cos del negociant i no el torni al seu lloc, ningú no hi entrarà. En Lionç és el primer a arribar al fossar i en llançar-se contra la porta, que resisteix l'estrebada.

—És tancada! —reconeix el noi i sense esperar resposta corre cap a la part del darrere. Els companys el segueixen. No és una dificultat per a ells enfilarse a la morera que ha crescut gairebé abraçada a la paret, guanyar la branca més alta i d'allà estant saltar al sostre dels nínxols. Ajupits, no sigui cas que algú els vegi des de fora, corren pel sostre fins a arribar a la illeta dels panteons de les persones il·lustres del poble. Salten a terra, passen per davant el panteó del ric que es va morir d'un atac de riure, i s'aturen davant dels nínxols nous. El que està arran de terra ofereix un aspecte ben lamentable; restes de flors fresques es barregen amb trossos

del guix amb què havia estat tapiat, ben trepitjades i remenades.

—Guaiteu! —fa en Lionç, impressionat—. És veritat!

En Salvi i l'Uzalard s'ho miren amb por i respecte, fins que en Salvi insisteix:

—Mon germà ho ha sentit a dir a la noia que omplia d'aigua el càntir a la font.

—I què farà la bruixa amb el cadàver? —diu més que pregunta l'Uzalard aclucant els ulls, com si pensés profundament; i és que si en Jaume, l'hereu de can Cendra, ho diu, pot ser cert.

—Treure-li la sang i el fetge i fer-ne pastetes —afirma convençut en Lionç—. És un remei per guarir el mal del cor, m'ho ha dit la meva germana.

La germana d'en Lionç és la petita, per tant, el que ella digui no va pas a missa per a l'Uzalard, el qual a poc a poc fa una proposta que el sorprèn a ell mateix:

—Anem a ca la bruixa?

Els tres amics es miren i sense afegir cap més mot arrenquen a córrer en direcció a la Torre d'en Joanàs.

Els tres nois han entrat al jardí de la torre per un forat en el boscam d'heures i buguenvillies i, sempre ajupits, s'endinsen en el que havia estat part de les estances de l'antiga construcció. A cada passa que fan els arriba, amb una intensitat que comença a ser aclaparadora, flaire de farigola i de ruda; més que flaire és un núvol de fum espès que els envaeix els ulls i els narius per molt que amb les mans intentin

esbargir-la; els costa caminar i respirar. L'Uzalard fa l'intent de recular però com si els peus tinguessin vida pròpia l'obliguen a continuar cap endavant, i el mateix els passa a en Lionç i a en Salvi; així, sense que ho puguin evitar, es troben davant del tros de tela que fa de porta, i que la Bernòia sosté amb una mà mentre els clava els ulls. I no poden fugir.

—Vos esperava —anuncia la dona amb veu greu.

Els dona l'esquena. Els tres amics la segueixen en contra de la pròpia voluntat i així entren en una estança gran com un graner, presidida per una taula de fusta fosca, rectangular, en la qual caben ben assegudes sis persones. La Bernòia s'asseu al cap de taula, a l'altra banda d'on hi ha el calaix del pa i el ganivet. El ganivet és damunt de la taula, gran, massís; al costat seu, hi ha tres platets de coure que contenen un piló de pedres cadascun; arrambats a la taula, un banc a cada banda. Els peus dels nois els menen cap als bancs i s'hi asseuen, tremolant; no s'han adonat de la presència d'un gat negre que els contempla ajagut al balancí des del racó més ombrívol de la llar de foc, al fons de l'estança, com si els vigilés.

La Bernòia els esguarda un per un i afirma amb veu fonda:

—Tu ets en Salvi, cabaler de can Cendra. Naixeres en lluna nova. T'esperava.

En Salvi no gosa ni respirar.

—Tu ets en Lionç, hereu de ca sa Maria Major des que ton germà morí ofegat. Naixeres en lluna creixent. T'esperava.

En Lionç es treu les llàgrimes amb les mans. Maleït fum!

—I tu ets l'Uzalard, hereu de can Moré. Naixeres en lluna plena. T'esperava.

L'Uzalard no pot separar els ulls de la dona, com si les pupil·les se li haguessin enganxat; la vella continua:

—Vostra ànima us guià aquí perquè teniu onze collites i abans de sa dotzena heu de saber.

La Bernòia fa una pausa, pren aire profundament i tanca els ulls. Cap dels tres nois mou un múscul, estan literalment paralizats. La dona continua, parla amb empena, amb força:

—Salvi, agafa ses runes de ton plat i mescla-les.

El noi se sobresalta i immediatament alça les mans, agafa les runes, les treu del plat i, maldestre, les remena fins que la dona diu:

—Prou.

S'aixeca, camina cap a en Salvi i s'hi posa al darrere, una mà a cada espatlla i els ulls, a les pedres.

—Ets esperit jove —comença a parlar després d'un instant que als nois els sembla inacabable—. T'ànima ve a conèixer sa responsabilitat. Tens arrels sota peus. De cabaler passaràs a hereu i et faràs càrrec de ta família.

Les paraules de la vella ressonen en el menjador com si rebotessin contra les parets i s'amplifiquessin, o potser només ressonen en el cor d'en Salvi, que es va encongint a la cadira. La Bernòia separa les mans del noi i llambrega en Lionç:

—Lionç, remena tes pedres —li mana.

Ara es posa rere d'ell i també l'agafa per les espatlles. Una estona de silenci mentre observa les pedres i:

T'ànima, Lionç, coneix es poder en altra vida i ho feu amb mesura i seny, amb tot, no tení temps de completar sa formació. Tens arrels sota peus. En queixa vida tindràs càrrecs d'honor. Estàs preparat. Quan sigui el moment ho sabràs.

En Lionç es queda dret a la cadira, mirant fixament davant seu. Una escalfor fins ara desconeguda li recorre el pit. La Bernòia ja és rere l'Uzalard.

—Remou tes pedres, noi.

L'Uzalard s'hi posa, encara que les mans li tremolen. Sent les de la vella damunt les espatlles, unes mans que bullen, o és ell qui bull? L'estona de silenci li sembla més llarga que la dedicada als companys. Li suen les mans.

T'ànima ve a iniciar nova volta —comença a escoltar per fi l'Uzalard—. En temps passat obeïa els altris, en queixa vida ha d'aprendre a fer-ho per ella mateixa. Ho farà en dues voltes i a través dels sentiments. No tens arrels sota peus.

Fa mitja volta i es posa al seu costat:

Ensenya'm tes mans.

L'Uzalard estén les mans boca amunt. La Bernòia les hi agafa i examina amb atenció les línies del palmell. Murmura alguna cosa que els nois no entenen i el mira als ulls:

—Aprendre a decidir i els sentiments, recorda-ho. Tot te girarà al nus dels sentiments —ulla els tres—. Ara, guilleu!

Els peus ja els responen, els tres nois es precipiten cap a la porta i no paren de córrer fins que arriben a la platja.

Dintre muralles continuen arribant a l'església els pagesos, els llenyataires, els ferrers, els barrillers, els traginers, tots mudats de dia de festa. Els homes, amb la faixa ben posada a la cintura i la gorra o el barret ben calat; les dones, amb el millor vestit que guarden al bagul, la mantellina al cap i sabates, encara que després, quan la processó recorri la platja i el mossèn vagi beneint les barques una a una, la sorra se'ls fiqui a les sabates i els mortifiqui els peus; un dia és un dia, la processó bé s'ho val.

El sol ja és gairebé al capdamunt del cel i el carruatge de Martí Moré, guiat amb mà ferma per ell mateix, baixa per la Terra Negra camí de la parròquia. L'acompanyen el germà i la cunyada, molt abillats, també; la Violant amb els llargs cabells recollits en un monyo discret i la mantellina que li emmarca la cara, «com una jove Mare de Déu», és el primer pensament que li ha vingut al cap al Martí quan l'ha vista, en anar-los a recollir. La Violant, torbada per les mirades a cua d'ull que li fa el cunyat, el defuig esguardant al seu entorn, com si busqués el fill. En Guerau, que desconeix els sentiments que el germà desperta a la dona, interpreta d'una altra manera el neguit de la Violant i li diu, satisfet:

—No passis pena, ja és un home, l'Uzalard. Deu estar empaitant xicotes.

Fora muralles, els tres amics s'han deixat caure sobre la sorra, esgotats. Cap dels tres sap què dir. Es miren i les paraules els ballen soltes pel cap, sense ordre ni concert, com a bales que roden en un barrilet de pólvora. Al cap d'una es-

tona l'Uzalard es posa dempeus i, fregant-se les mans als calçons, balboteja:

—Jo... jo me'n torno cap a casa.

—I la processó? No véns? —pregunta en Lionç.

—No... Quedeu amb Déu! —I arrenca a córrer a embarcar-se abans no comenci la processó.

Mentre mossèn Vidal surt de la parròquia amb la solemnitat que l'acte requereix, vestit amb la casulla i l'estola dels dies de cerimònia important, l'Uzalard, assegut en l'extrem del rocam que té forma d'ungla de gat, toca la flauta de cara a la mar. Des que ha pujat al bot i ha estat vogant fins a la cala s'ha trencat el cap intentant recordar les paraules de la bruixa, però res, o se li han fos o les ha perdudes dintre la clepsa; només ha aconseguit recuperar *no tens arrels...* Perd on?, on li ha dit que no tenia arrels? La culpa que no ho recordi la té el seu estómac, que només començar a parlar la vella s'ha ensorrat, talment com la vegada aquella que el noi foraster li va disparar el puny a l'alçada del melic. Aquella vegada va pensar que li havia travessat la panxa; tot i que avui és diferent, és com si el tingués nuat. Què redimonis li ha dit la bruixa?

Amb els ulls tancats, els dits saltironen pels forats de la flauta improvisant la tonada que fa dies que li ronda pel cap. La música és per a ell com quan la mare obre els braços i s'hi aixopluga, com si quan estés tocant o estés entre els braços de la mare, res dolent li pogués passar; de mica en mica, el nus de l'estómac comença a afluixar-se; el temps se li escolta fins que una forta escalfor al cap el porta a obrir els ulls, ras-

trejar amb rapidesa l'entorn i veure que la gorra és a la sorra, a dos pams. Òndia! Quina imprudència! Quanta estona fa que és aquí? S'alça d'un bot, la recull i llavors recorda el dinar a casa l'oncle.

Es posa la gorra, es guarda la flauta entremig dels plecs de la faixa i corre cap a la cort, ensella el matxo del pare, hi cavalca d'un salt i s'arrenca al galop muntanya amunt, camí del Gorg Gitano, on l'oncle té el mas.

Els pares i l'oncle ja són asseguts a taula quan l'Uzalard hi entra suat i panteixant. El pare el mira seriós:

—Són hores aquestes d'arribar?

L'Uzalard seu al banc cap cot:

Perdó.

La taula està parada com els dies de festa. La Violant ha portat les culleres de plata que en Guerau va comprar quan es van subhastar els estris de can Nan i fan bonic al costat dels plats de coure. A la llar de foc fumeja l'arròs de parai-güer i la llagosta amb xocolata. En Guerau ha dit, en veu molt alta, només entrar al mas del germà: «Si el gust és com la flaire, com hi ha Déu que serà saborós!» i la vella Antiga ha somrigut, afalagada.

L'Uzalard no fa gens d'atenció als requisits culinaris ni se suma a les lloances que fan tant els pares com l'oncle; ell es manté cap baix i quiet, fins que la mare s'inquieta, el veu sufocat, massa; allarga la mà i la hi posa al front.

Estàs cremant! A veure, mira'm.

El noi alça el cap.

—Pels claus de Crist! —s'esvera—. Tens els ulls com carbons encesos! On has estat?

Allà, a la platja —murmura l'Uzalard. Els ulls se li tanquen. El cap li fa voltes. El pare el subjecta abans no caigui.

Estirem-lo al banc de l'entrada —l'oncle s'aixeca per ajudar el germà—. Deu tenir un cop de calor.

Ajagut al banc prop de la porta, entre boires, a l'Uzalard li sembla sentir la veu de l'oncle explicant que ja han agafat els lladres del cadàver d'en Gelpí. A la mà dreta del mort li falta el dit on portava l'anell d'or.

Quan és hora de marxar, l'Uzalard dorm profundament. Entre l'oncle i el pare l'han portat a l'habitació de dalt.

Un cop de calor demana descans —assegura en Martí—. Demà estarà bé. Jo mateix el baixaré a la cala.

Doncs m'enduc el matxo —li respon en Guerau—. Vaig a ensellar-lo.

En Martí acompanya la Violant a la porta; tots dos estan pertorbats. L'un i l'altra creien de cor que el temps apaivagaria el sentiment fins a fondre'l, però quan en Martí mira la Violant, o la veu riure, o en percep l'olor, se li encén el pit com si hi tingués brases; quan la Violant mira en Martí oli arriba la seva olor, o li sent la veu, abaixa els ulls per temor que li ho descobreixi en la mirada. Tots dos s'eviten, de la mateixa manera que defugen quedar sols; en moments com aquests és tan pregó el silenci, són tan a prop l'un de l'altre, que negar l'evidència es converteix en una comesa insuperable.

La Violant no aparta els ulls de la porta esperant veure aparèixer el marit amb el matxo. En Martí es manté al seu costat, acariciant-la amb els ulls, resseguint la corba del nas,

dels llavis, de la barbeta, del coll... Alenat el seu perfum, atresorant-lo, són tan poques les ocasions d'estar junts... De sobte recorda que:

—Violant, t'he de dir una cosa.

La Violant tomba el cap i el mira, inquieta pel to greu de veu.

—He decidit fer els papers ja. L'Uzalard serà l'hereu Moré.

La Violant abaixa els ulls, no gosa mirar-lo. Podria dir-li que esperi, que potser encara pot trobar..., mentre que respon:

— Si aquesta és la vostra voluntat.

— Ho és. Quan el noi faci...

En aquest moment entra en Guerau, que en veure'ls tan seriosos, s'atura a la porta i pregunta:

—Passa res, germà?

La Violant li dedica una mirada fugissera i roman ulls baixos. En Martí li posa una mà a l'espatlla:

Li deia-a la teva muller que quan el noi faci els dotze anys vindrà a viure al mas. Ha de preparar-se per ser hereu.

En Guerau alça el braç i reposa la mà a l'espatlla del germà:

—Serà un bon hereu; nostre pare se'n sentiria orgullós, d'ell.

L'ATAC DELS SARRAÏNS

El mas d'en Martí Moré el va fer construir el seu rebesavi, l'Uzalard Moré i Mata, a l'entorn del mil cinc-cents quaranta-set. Allunyat de la costa i en un indret on és difícil d'arribar resulta un refugi força segur contra les ràtzies i els saquejos a què els sotmeten els sarrains i els pirates.

La masia és una construcció quadrada bastida directament sobre la roca amb pedres desbastades i matakà, té un pis i barbacana; en un angle del primer pis, hi té la garita de vigilància. A la façana té un ampli portal rodó i, al damunt, dues finestres reixades.

Sort en van tenir, en Martí i en Guerau, del mas familiar on es van refugiar quan van haver d'allunyar-se de Barcelona. En Martí acabava de complir els vint anys i en Guerau encara no fregava els setze. El pare, en Benet Moré, un dels violinistes més cèlebres de la cort del virrei, va caure en desgràcia arran de l'escàndol que voltava amb la fúria d'un tornado la mort del virrei, el general Coloma, assassinat en estranyes circumstàncies a la seva pròpia casa. No n'hi havia prou amb la crispació que el mil sis-cents cinquanta es vivia a Barcelona, que s'afegia llenya al foc amb la mort del gene-